

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

В. А. Палехова, І. В. Прядко

**Методичні вказівки
до написання контрольної роботи
з основ економічної теорії
для студентів заочної форми навчання**

Випуск 317

Миколаїв – 2020

УДК 330.1(076)

П 14

Рекомендовано до друку вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили (протокол № 11 від 27 серпня 2020 р.).

Рецензент:

Єфімова Г. В., д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри економічної політики та безпеки НУК ім. адмірала С. О. Макарова.

П 14

Палехова В. А. Методичні вказівки до написання контрольної роботи з основ економічної теорії для студентів заочної форми навчання. / В. А. Палехова, І. В. Прядко – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. – 28 с. – (Методична серія ; вип. 317).

Методичні вказівки містять завдання контрольної роботи та поради до її виконання. Також наведені питання для підготовки до екзамену, приклад екзаменаційного білета та перелік рекомендованої літератури.

УДК 330.1(076)

© Палехова В. А., Прядко І. В., 2020

© ЧНУ ім. Петра Могили, 2020

ISSN 1811-492X

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Програма навчальної дисципліни	5
Вимоги до написання контрольної роботи.....	6
Критерії оцінювання контрольних завдань	7
Завдання контрольної роботи за темами	8
Питання для підготовки до екзамену.....	20
Приклад екзаменаційного білета.....	23
Список рекомендованої літератури	24
Додаток А. Зразок титульного аркуша контрольної роботи	27

ПЕРЕДМОВА

Основи економічної теорії є першою навчальною дисципліною, з вивчення якої починається ваш шлях оволодіння секретами майбутньої спеціальності. Засвоєння цих основ повинно стати фундаментом вашої економічної освіти, допомогти у подальшому краще сприймати інші економічні дисципліни.

У першому наближенні завдання курсу полягає в оволодінні мовою науки, опануванні економічних принципів і законів. Але стратегічною задачею є формування вашого світогляду, розвиток економічного (критичного) мислення. Вам належить осягнути логіку економічних процесів, зрозуміти, як пов'язані між собою різноманітні аспекти економічного та суспільного розвитку.

Вивчення економічної теорії розширить ваше пізнання нагальних проблем сучасності, розвине вашу здатність аналізувати їх та виносити адекватні судження. Чому вітчизняна економіка так відстала від польської за останні 30 років? Чи стане Китай першою економікою світу? Чи варто підвищувати мінімальну зарплатню? Чи мала рацію Швеція, обравши власну стратегію боротьби з коронавірусом? На ці питання немає однозначної чіткої відповіді, але засвоївши курс, ви зможете розмірковувати над цими та подібними проблемами більш свідомо і компетентно, піднятися над побутовим рівнем дискусій.

Саме тому в контрольній роботі вам пропонуються відкриті питання, які, на відміну від тестів, не містять варіантів готових відповідей, а вимагають формулювання власної точки зору.

У майбутньому вам пропонується продовжити дослідження численних економічних проблем на макро-, мікро- та індивідуальному рівні самостійно, спираючись на теоретичні підходи та користуючись набутими навичками.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви розділів та тем	Всього годин	Лекції	Практичні	Самостійна робота
<i>Розділ I. Введення в економічну теорію</i>		22	2	2	18
1.1	Тема 1. Еволюція економічної думки	10	1	1	9
1.2	Тема 2. Предмет і метод економічної теорії	10	1	1	9
<i>Розділ II. Основи ринкового господарства</i>		32	2	2	28
2.1	Тема 3. Соціально-економічний устрій суспільства	10	–	–	10
2.2	Тема 4. Товарна форма організації суспільного виробництва: товар і гроші	10	–	–	10
2.3	Тема 5. Ринок: сутність і закони	12	2	2	8
<i>Розділ III. Основи мікроекономіки</i>		57	2	2	53
3.1	Тема 6. Чинники виробництва, форми їх з'єднання	9	–	–	9
3.2	Тема 7. Праця і заробітна плата	9	–	–	9
3.3	Тема 8. Теорії відсотка і ренти	9	–	–	9
3.4	Тема 9. Підприємницька діяльність Теорії прибутку	9	–	–	9
3.5	Тема 10. Акціонерний капітал. Ринок цінних паперів	9	–	–	9
3.6	Тема 11. Монополія і конкуренція	12	2	2	8
<i>Розділ IV. Основи макроекономіки</i>		47	2	2	43
4.1	Тема 12. Предмет та принципи макроекономіки. Результати національного виробництва	10	1	1	8
4.2	Тема 13. Економічне зростання: сутність і проблеми	9	–	–	9
4.3	Тема 14. Теорії економічного циклу	10	1	1	8
4.4	Тема 15. Основи теорії державного регулювання економіки	9	–	–	9
4.5	Тема 16. Фінансова система та фінансова політика держави	9	–	–	9
<i>Розділ V. Міжнародні аспекти економічної теорії</i>		22	2	2	18
5.1	Тема 17. Світова економіка. Міжнародні економічні відносини	11	1	1	9
5.2	Тема 18. Міжнародна валютна система	11	1	1	9
Разом (годин)		180	10	10	160

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Обсяг практичних занять у студентів заочної форми навчання обмежується 10 годинами. Тож основний наголос доводиться робити на самостійну роботу, а саме на виконання контрольної роботи. Нижче наведені завдання за темами.

Відповіді на кожне із запропонованих питань повинні бути повні, змістовні й ґрунтовні, у разі необхідності можуть бути проілюстровані графічно. Наприкінці роботи слід навести перелік літератури, що була використана.

Під час написання контрольної роботи намагайтеся уникати поширених помилок.

По-перше, ніколи не використовуйте готові реферати і контрольні роботи та взагалі уникайте подібних сайтів. Не користуйтеся вікіпедією (хіба що для пошуку джерел).

По-друге, звертайте увагу на автора, час написання та появи в інтернеті цієї інформації. Економічна ситуація швидко змінюється, що було актуальним рік тому, сьогодні може виявитися застарілим та другорядним.

Робота надається в електронному вигляді через систему Moodle. Оцінка виконаних робіт здійснюється відповідно до критеріїв:

- 1) повнота виконання завдань;
- 2) наявність обґрунтувань та пояснень;
- 3) логічність викладення думок та розуміння матеріалу;
- 4) акуратність виконання;
- 5) своєчасність здачі роботи.

Кожна контрольна робота перевіряється викладачем на плагіат. Роботи, які мають унікальність менше 75%, не зараховуються.

Контрольна робота починається з титульного аркуша. У додатку А наведений його зразок. Сторінки мають бути пронумеровані.

Відповідь на кожне питання слід починати з нового аркуша.

Поля з усіх боків – 20 мм.

Для набору тексту використовуйте шрифт Time New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал – 1,5. У таблицях припустимо застосовувати 12 кегель та одинарний інтервал.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Для відповіді вам пропонуються питання з усіх 18 тем. З кожної теми ви обираєте **одне** питання, номер якого відповідає вашому номеру у журналі групи.

Тема	Максимальна кількість балів
Тема 1. Еволюція економічної думки	3
Тема 2. Предмет і метод економічної теорії	3
Тема 3. Соціально-економічний устрій суспільства	3
Тема 4. Товарна форма організації суспільного виробництва: товар і гроші	4
Тема 5. Ринок: сутність і закони	5
Тема 6. Чинники виробництва, форми їх з'єднання	3
Тема 7. Праця і заробітна плата	3
Тема 8. Теорії відсотка і ренти	3
Тема 9. Підприємницька діяльність Теорії прибутку.	3
Тема 10. Акціонерний капітал. Ринок цінних паперів	3
Тема 11. Монополія і конкуренція	3
Тема 12. Предмет та принципи макроекономіки. Результати національного виробництва	3
Тема 13. Економічне зростання: сутність і проблеми	4
Тема 14. Теорії економічного циклу	4
Тема 15. Основи теорії державного регулювання економіки	4
Тема 16. Фінансова система та фінансова політика держави	3
Тема 17. Світова економіка. Міжнародні економічні відносини	3
Тема 18. Міжнародна валютна система	3
Загальна можлива кількість балів:	60

ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. Еволюція економічної думки

1. Наведіть спільні та відмінні риси в поглядах меркантилістів та фізіократів.
2. Наведіть спільні та відмінні риси в поглядах фізіократів та класичної школи.
3. Чи є щось спільне в поглядах представників меркантилістів та класичної школи?
4. Чому об'єктом дослідження меркантилістів була саме сфера обігу?
5. Яка з економічних шкіл вперше зробила предметом свого аналізу виробництво?
6. Чому класична школа політекономії була сформована саме у Великій Британії? Які виняткові умови цьому посприяли?
7. Хто з економістів вважає основною проблемою економічної науки відкриття закону, що регулює розподіл доходів? Прокоментуйте.
8. Що спільне та чим відрізняються погляди представників класичної та марксистської школи?
9. Що спільне та чим відрізняються погляди представників класичної та неокласичної школи?
10. Що спільне та чим відрізняються погляди представників неокласичної школи та інституціоналізму?

Тема 2. Предмет і метод економічної теорії

1. Що означає вираз «безкоштовних сніданків не буває»?
2. Поясніть за допомогою економічних категорій вираз «Париж вартий меси».
3. Поясніть за допомогою економічних категорій вираз «безкоштовний сир лише у мишоловці».
4. Поясніть за допомогою економічних категорій вираз «котре лихо менше, те й вибирай».
5. Поясніть за допомогою економічних категорій вираз «гармати замість масла».
6. Прокоментуйте шведську стратегію боротьби з *COVID-19*, використовуючи категорії цієї теми.

Методичні вказівки до написання контрольної роботи з основ економічної теорії для студентів заочної форми навчання

7. Порівняйте економічну теорію з фізикою, користуючись висловом американського фізика Мюррея Гелл-Манна: «Уявіть, якою складною була б фізика, якби електрони могли думати».

8. Поясніть прохання Гаррі Трумена знайти йому однорукого економіста, у якого б не було б можливості порадити, не додавши при цьому «але, з іншого боку, ...».

9. Поясніть тезу: «Економіка – це єдина галузь знань, в якій двоє людей можуть отримати Нобелівську премію за прямо протилежні твердження».

10. «Єдина функція економічного прогнозу полягає в тім, щоб астрологія виглядала більш респектабельною». Поясніть думку Джона Гелбрейта.

Тема 3. Соціально-економічний устрій суспільства

1. Чи є переваги у натурального господарства?
2. Яким чином традиційна, ринкова і командна економіка вирішують проблему обмеженості ресурсів?
3. Які загальні риси притаманні традиційній та командній економічним системам?
4. Що є постійним дефіцитом у ринковій економіці? Чому?
5. Що є постійним дефіцитом у командній економіці? Чому?
6. У чому полягає схожість і відмінність закону попиту і закону земного тяжіння?
7. Порівняйте риси *Homo oeconomicus* та раціонального гедоніста.
8. Порівняйте риси *Homo oeconomicus* та *Homo institutus*.
9. Чому приватна власність є обов'язковим атрибутом ринкової економіки?
10. Як ви розумієте специфікацію прав власності? Наведіть приклади.

Тема 4. Товарна форма організації суспільного виробництва: товар і гроші

1. Чи може благо не бути товаром? Наведіть приклади.
2. Чи може продукт мати споживчу вартість і не мати мінової? Наведіть приклади.
3. Чи можлива ситуація, коли загальна корисність зростає, а гранична зменшується?
4. Чи може гранична корисність бути від'ємною? Наведіть приклади.

5. Поясніть назву одного з напрямків економічної теорії – маржиналізму.
6. Чому бартер шкідливий для економіки?
7. Як ви розумієте вираз: «Природа створила мало золота, але рідкісним його зробили люди»?
8. Чому інфляція небезпечна для економіки?
9. Дефляція – це явище, що протилежне інфляції, тобто загальний рівень цін знижується. Тож можна вважати це явище позитивним?
10. Наведіть приклади дії закону Грешема – Коперника в сучасному світі.

Тема 5. Ринок: сутність і закони

1. Як зміниться рівноважна ціна та рівноважна кількість певного товару, якщо мода на товар пройшла та держава зменшує субсидії для виробників товару? Проілюструйте та прокоментуйте.
2. Як зміниться рівноважна ціна та рівноважна кількість певного товару, якщо зростають податки на доходи фізичних осіб та вводяться в дію антимонопольні закони? Проілюструйте та прокоментуйте.
3. Як зміниться рівноважна ціна та рівноважна кількість певного товару, якщо споживачі очікують зростання його ціни у найближчому майбутньому, а виробникам зменшують податки на його виробництво? Проілюструйте та прокоментуйте.
4. Як зміниться рівноважна ціна та рівноважна кількість певного товару, якщо дешевшає товар, що доповнює даний, та на підприємствах, що виробляють товар, зростає продуктивність праці? Проілюструйте та прокоментуйте.
5. Як зміниться рівноважна ціна та рівноважна кількість певного товару, якщо зростає орендна плата за виробничі будівлі, та дорожчає товар, що замінює цей? Проілюструйте та прокоментуйте.
6. Як зміниться рівноважна ціна та рівноважна кількість певного товару, якщо зростають доходи споживачів та підвищуються податки на його виробництво? Проілюструйте та прокоментуйте.
7. Як зміниться рівноважна ціна та рівноважна кількість певного товару, якщо споживачі очікують зростання його ціни у найближчому майбутньому та вводяться субсидії для виробників товару? Проілюструйте та прокоментуйте.
8. Як зміниться рівноважна ціна та рівноважна кількість певного товару, якщо введено нове, більш високе мито на ввіз імпортованих товарів та зменшені податки на доходи фізичних осіб? Проілюструйте та прокоментуйте.

Методичні вказівки до написання контрольної роботи з основ економічної теорії для студентів заочної форми навчання

9. Як зміниться рівноважна ціна та рівноважна кількість певного товару, якщо вводяться більш прогресивні технології виробництва та дорожчас товар, що доповнює цей у споживанні? Проілюструйте та прокоментуйте.

10. Як зміниться рівноважна ціна та рівноважна кількість певного товару, якщо виробники тривалий час страйкували, тож споживачі очікують зростання ціни товару? Проілюструйте та прокоментуйте.

Тема 6. Чинники виробництва, форми їх з'єднання

1. Чи є синонімами чинники виробництва та економічні ресурси?

2. Наведіть приклади капіталомістких галузей промисловості. Прокоментуйте.

3. Наведіть приклади трудомістких галузей промисловості. Прокоментуйте.

4. Наведіть приклади матеріаломістких галузей промисловості. Прокоментуйте.

5. Назвіть приклади галузей, в яких доволі велике співвідношення $\frac{\text{основний капітал}}{\text{оборотний капітал}}$.

6. Порівняйте чинники виробництва за ступенем мобільності.

7. Як ефективніше будувати греблі: з використанням великої кількості ручної праці та невеликої кількості машин чи навпаки?

8. Поясніть за допомогою економічних категорій вираз «у семи няньок дитя без ока».

9. Прокоментуйте слова Є. Бем-Баверка: «Не тому дороге токайське вино, що дорогі токайські виноградники, а навпаки, токайські виноградники мають високу цінність завдяки тому, що є високою цінність їхнього продукту».

10. Поясніть, використовуючи положення теми, чому в сучасній Україні падає престиж вищої освіти.

Тема 7. Праця і заробітна плата

1. Чим відрізняється ринок робочої сили від ринку товарів і послуг?

2. У чому полягають особливості праці як ресурсу?

3. Від яких чинників залежить попит на працю та пропозиція праці?

4. До чого призводить перевищення ефекту заміщення над ефектом доходу?

5. Для яких країн і чому справедлива теорія Мальтуса?

6. Як пандемія 2020 р. вплинула на ринок праці офіціантів та водіїв швидкої допомоги?

7. Чому в США домашньої прислуги набагато менше, ніж в Індії, хоча США значно багатша країна?
8. Про що свідчить зменшення коефіцієнта Джині?
9. Наведіть позитивні та негативні наслідки підвищення мінімальної зарплатні.
10. Поясніть, чим керуються профспілки, коли наполягають на:
 - введенні високих імміграційних бар'єрів;
 - встановленні високих імпорتنих митних тарифів.

Тема 8. Теорії відсотка і ренти

1. У чому полягають особливості капіталу як ресурсу?
2. Як ви розумієте речову концепцію капіталу?
3. Наведіть відмінності людського та соціального капіталу.
4. Чому в різних країнах можуть виявитися абсолютно різні рівні позичкового відсотка?
5. Як зміниться ситуація на ринку капіталу, якщо:
 - зросла ощадливість населення та зменшилася питома вага підприємців;
 - зріс життєвий рівень населення та скорочені податки на прибуток корпорацій;
 - впала довіра до банківської системи та зріс рівень ділової активності;
 - зросла питома вага людей похилого віку та суттєво спростилися умови відкриття нового бізнесу;
 - впав загальний рівень цін?
6. Чим земля відрізняється від інших ресурсів?
7. Як співвідносяться поняття «економічна рента» та «земельна рента»?
8. Хто зацікавлений у максимальному продовженні терміну оренди – землевласник чи землекористувач?
9. «Рента не виконує в економіці жодної стимулюючої функції». Погодьтеся чи спростуйте. Як ви розумієте поняття «рентоорієнтована поведінка»?
10. Як зміниться ситуація на ринку землі, якщо:
 - зріс рівень ділової активності та частина землі була анексована;
 - зменшилася ставка по іпотечних кредитах та був скасований мораторій на продаж землі;
 - зросли ціни сільськогосподарських товарів та прискорилися темпи урбанізації;

Методичні вказівки до написання контрольної роботи з основ економічної теорії для студентів заочної форми навчання

- зріс життєвий рівень населення та була анексована частина території сусідньої країни;
- іноземцям дозволили купувати землю та була значно покращена якість доріг?

Тема 9. Підприємницька діяльність. Теорії прибутку

1. У чому полягають особливості підприємницьких здібностей як ресурсу?
2. Що таке підприємницький дохід і чим він відрізняється від доходів на інші чинники виробництва?
3. Чи тотожні поняття «власник» і «підприємець»?
4. Про що свідчить зростання трансакційних витрат?
5. Чи можуть бухгалтерські витрати перевищувати економічні?
6. Чи можлива ситуація, коли бухгалтер робить висновок про прибуток фірми у звітному періоді, а економіст наполягає на збитках, що були понесені фірмою у той самий час? Поясніть.
7. Прокоментуйте думку Йозефа Шумпетера, який порівнював капіталізм з готелем, розкішні номери якого завжди заселені, але постояльці постійно змінюються.
8. Прокоментуйте поняття Йозефа Шумпетера «творче руйнування» на прикладі діяльності Ілона Маска.
9. В якому випадку трансакційні витрати будуть менші: коли підприємство розпочинає виробництво власної продукції або коли імпортує готову продукцію з-за кордону?
10. Прокоментуйте фінансовий успіх у 2020 р. компанії *Zoom Video Communications*.

Тема 10. Акціонерний капітал. Ринок цінних паперів

1. Наведіть види цінних паперів. Чим вони відрізняються?
2. Чому власника цінних паперів називають інвестором? Чи завжди його можна так називати?
3. Як ви розумієте вислів «Джентльмени віддають перевагу облігаціям»?
4. Як організований холдинг?
5. Як ви розумієте слова Джона Гелбрейта: «Фондовий ринок – це лише дзеркало, яке з деякою затримкою відбиває реальну економічну ситуацію»?

6. Що спільного та чим відрізняється гра на фондовій біржі та гра у казино?

7. Про що свідчить коливання фондових індексів? Наведіть приклади.

8. Прокоментуйте рекордні IPO: *Alibaba* (2014), *Saudi Aramco* (2019).

9. *Apple* стала першою американською компанією, яка досягла капіталізації в 2 трлн дол. вже через два роки після того, як першою подолала поріг в 1 трлн дол. За рахунок чого зростає курс її акцій?

10. У січні 2020 року Велика технологічна п'ятірка (*Apple*, *Amazon*, *Alphabet*, *Facebook* та *Microsoft*) разом коштувала понад 5 трлн дол. Поцікавтеся, як вплинула на їхню сумарну вартість пандемія коронавірусу.

Тема 11. Монополія і конкуренція

1. Чим досконала конкуренція принципово відрізняється від недосконалої?

2. Які можуть існувати перешкоди на вході у ринок чистої монополії?

3. Бар'єри входу в ресторанному бізнесі нижчі, ніж у сфері авіабізнесу. Чому?

4. Який з показників найчастіше використовується як критерій ринкової влади?

5. Чи може монополіст виробляти скільки завгодно продукції та продавати її за яку завгодно ціну?

6. Чи може фірма мати владу над ринком, не будучи чистим монополістом? Як можна досягти монопольної влади?

7. Як ви розумієте штучну та випадкову монополію? Чи може випадкова монополія перерости у штучну?

8. Чи можна сказати, що монополія – це завжди погано?

9. Чому монополістична конкуренція так дивно називається, адже монополія – це протилежність конкуренції?

10. Наведіть та поясніть одну, найсуттєвішу рису олігополії.

Тема 12. Предмет та принципи макроекономіки. Результати національного виробництва

1. Коли та у зв'язку з чим макроекономіка виокремилася у самостійний розділ економічної теорії?

Методичні вказівки до написання контрольної роботи з основ економічної теорії для студентів заочної форми навчання

2. Наведіть основні відмінності мікро- та макроекономіки.
3. Якими аргументами можна переконати у важливості вивчення макроекономіки?
4. Які макроекономічні проблеми є найбільш актуальними для України сьогодні?
5. Чим відрізняється ВВП від ВНД? Чому зараз віддають перевагу першому показнику?
6. Співставте структуру ВВП та структуру національного багатства.
7. Власник малого підприємства взяв до себе на роботу власну дочку, припинивши сплачувати попередньому бухгалтеру. Дочка виконує роботу безкоштовно. Як це вплине на величину ВВП?
8. Чи зміниться величина ВВП, якщо чоловік одружиться зі своєї економкою (інші умови рівні)?
9. Чи враховуються в обсяг ВВП: а) щомісячні грошові перекази, які студент отримує з дому; б) стипендія студента; в) витрати родини на придбання житла в новобудові; г) доходи від оренди квартири в будинку, якому 10 років; д) доходи адвоката, який працює у власній фірмі?
10. Ринкова капіталізація компанії *Apple* перевищує сукупний ВВП 25 африканських країн. Наскільки коректне таке порівняння?

Тема 13. Економічне зростання: сутність і проблеми

1. Чи можливий економічний розвиток без економічного зростання?
2. Чи може існувати економічне зростання без економічного розвитку?
3. Чи можна уявити собі ситуацію, коли певні члени суспільства програють від економічного розвитку країни?
4. Якщо ВВП країни за 20 років подвоївся, чи означає це, що рівень життя покращився вдвічі?
5. На початку ХХ ст. у США полинув потік емігрантів з різних країн світу. Як і чому це вплинуло на економічне зростання США?
6. Чим був зумовлений екстенсивний тип зростання в СРСР?
7. Як ви розумієте поняття «ресурсне прокляття»?
8. Дайте визначення екстенсивному та інтенсивному типам економічного зростання. Відокремте їхні чинники: розорювання цілинних земель; кращий менеджмент; зменшення витрат палива; зростання матеріаломісткості; зростання мобільності робочої сили.

9. Які країни, як правило, мають вищі темпи зростання ВВП – розвинуті або ті, що розвиваються? Поясніть.

10. Чому в другій половині ХХ ст. «економічне диво» продемонстрували Німеччина та Японія – країни, що програли Другу світову війну?

Тема 14. Циклічність ринкової економіки

1. Чому ринкова економіка циклічна?
2. Як пов'язані циклічність ринкової економіки та її зростання?
3. Чому до 1825 року ринкова економіка не знала економічних криз?
4. Наведіть показники, які можуть зростати під час економічного спаду.
5. Чи має економічна криза певні позитивні наслідки?
6. Окремі події часів Великої депресії вражають своєю нелогічністю. Наприклад, за умов масової злиденності фермери знищували частину врожаю. Навіщо вони це робили?
7. Коли було започатковане та у чому полягає антициклічне регулювання?
8. Для якої фази економічного циклу властиво зростання запасів продукції на складах? Поясніть.
9. У чому унікальність кризи, що викликана пандемією? Які галузі найбільше постраждали?
10. Чому в ринковій економіці час від часу надуваються бульбашки?

Тема 15. Основи теорії державного регулювання економіки

1. Франсуа Кене порівнював державу з лікарем, якого кличуть в економіку, коли вона захворіє. Прокоментуйте.
2. Яка школа ввела поняття держави як «футбольного арбітра»? Прокоментуйте.
3. За словами Артура Оукена, гроші від багатих до бідних можливо переносити лише дірявим цебром. Про що йдеться?
4. Які з наведених нижче благ повинні отримувати громадяни за допомогою ринку, а які – за допомогою держави: а) дитяче харчування; б) початкова освіта; в) дорожні знаки; г) маяки; д) іподроми? Поясніть свій вибір.

Методичні вказівки до написання контрольної роботи з основ економічної теорії для студентів заочної форми навчання

5. Яке відношення до проблем «фіаско ринку» має вакцинація?
6. Проаналізуйте позитивні зовнішні ефекти, які виникають під час користування мобільним зв'язком.
7. Чи повинна держава встановлювати «справедливі ціни»?
8. Чому монополії включають в перелік проблем «фіаско ринку»?
9. Спочатку поняття «економіка» охоплювало лише приватний сектор. Економічна роль держави при цьому залишалася незначною, обмежуючись податковими зборами на веденням війн. Чому з часом економічні межі держави значно і впевнено розширювалися?
10. Яке відношення до проблем «фіаско ринку» має «Макдональдс»?

Тема 16. Фінансова система та фінансова політика держави

1. Бюджет – це *план* доходів та видатків. Тож він має використовуватись в плановій (командній) економіці? У чому полягає роль бюджету в ринковій економіці?
2. Намалюйте криву Лоренца. Як зміниться її положення після переходу від пропорційного до прогресивного оподаткування?
3. Яких наслідків можна очікувати під час переходу з прогресивної до пропорційної системи оподаткування? Наведіть приклади.
4. Проаналізуйте підхід «*sin tax*». Чи слід уряду перешкоджати споживанню певних продуктів?
5. Що саме краще оподатковувати: доходи чи витрати? Наведіть приклади.
6. Чому непрямі податки вважаються регресивними?
7. Чи може зниження ставки оподаткування призвести до зростання податкових надходжень у бюджет?
8. Чи можна визначити оптимальну ставку оподаткування, виходячи з кривої Лаффера?
9. Чи слід уряду прагнути до збалансованого бюджету? Чи повинен викликати занепокоєння дефіцит бюджету?
10. У двох країнах однаковими темпами зростає державний борг. Що треба ще взяти до уваги, щоб зробити висновок, в якій країні більший борговий тягар?

Тема 17. Світова економіка. Міжнародні економічні відносини

1. Чому «Макдональдс» був обраний символом глобалізації?
2. Що краще для країни: коли експорт більший за імпорт або навпаки?
3. Про що свідчить дефіцит торговельного балансу? Наведіть його плюси та мінуси.
4. Прокоментуйте експорт кави з Колумбії, квітів з Нідерландів, розміщення кол-центрів в Індії.
5. На венеціанських масках та українських вишиванках можна побачити напис: «*Made in China*». Прокоментуйте.
6. Наведіть позитивні та негативні наслідки глобалізації. Як ви розумієте поняття «деглобалізація»?
7. Добре відомо, що вільна торгівля сприяє зростанню економічного добробуту. Чому ж тоді час від часу посилюються протекціоністські настрої? Коли є сенс вдаватися до політики протекціонізму?
8. Які наслідки має вивіз капіталу для країни-експортера?
9. Які наслідки має вивіз капіталу для країни-імпортера?
10. У 2017 році був започаткований безвізовий режим з ЄС, що мав наслідком активну міграцію населення з України. Опишіть наслідки для вітчизняної економіки.

Тема 18. Міжнародна валютна система

1. Чи може одночасно підвищитися вартість усіх світових валют?
2. Чому в епоху золотого стандарту валютні курси коливалися дуже незначно?
3. Чи можна вважати, що чим вищий курс національної валюти, тим краще для економіки країни? Які категорії населення виграють від зростання курсу національної валюти?
4. Як вплинуть на стан платіжного балансу девальвація та ревальвація валюти?
5. Як можна довідатись про дійсну цінність однієї валюти відносно іншої?
6. Які заходи здійснює держава для підтримки курсу національної валюти?
7. Чому держава встановлює валютні режими і здійснює регулювання валютного курсу?

Методичні вказівки до написання контрольної роботи з основ економічної теорії для студентів заочної форми навчання

8. Які переваги та недоліки несе з собою введення єдиних регіональних валют (на зразок євро)?

9. 3 листопада 1989 р. відбулися перші торги на валютному аукціоні в Радянському Союзі. Курс долара США був зафіксований на рівні 8,92 крб за 1 дол. Офіційний курс на той час становив близько 56 коп. за 1 дол. Прокоментуйте.

10. Російський рубль – одна з небагатьох валют, зміну курсу якої легко передбачити. Який чинник і чому насамперед визначає поведінку цієї валюти?

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Дайте стислу характеристику школі меркантилізму (фізіократів, класичній школі політекономії, неокласичній школі, марксизму, інституціоналізму).
2. Коли і у зв'язку з чим виник термін «економія» («політекономія», «economics»)?
3. Дайте стислу характеристику маржиналізму.
4. Наведіть аксіоми economics.
5. Що означає відомий вираз «безкоштовних сніданків не буває»?
6. Назвіть економічні ресурси.
7. Визначте альтернативні витрати.
8. Дайте визначення позитивному та нормативному аналізу.
9. Що таке натуральне господарство (продуктивність праці)?
10. На які питання відповідає кожна економічна система? Наведіть види економічних систем.
11. Наведіть ознаки ринкової економіки за А. Смітом.
12. Наведіть основні риси *Ното оeconomicus*.
13. Які моделі економічної поведінки ви можете навести?
14. Що таке благо? Дайте визначення економічних та неекономічних благ.
15. Дайте визначення товару. Наведіть його властивості.
16. Сформулюйте перший закон Госсена.
17. Для чого потрібні гроші, які функції вони виконують?
18. Сформулюйте закон Грешема – Коперника.
19. Чому інфляція (дефляція) – це погано?
20. Наведіть рівняння Фішера. Дайте визначення інфляції.
21. Що мається на увазі під ринковою рівновагою?
22. Як зміниться рівноважна ціна та рівноважна кількість певного товару, якщо зростають податки на доходи фізичних осіб та вводяться в дію антимонопольні закони? Проілюструйте. (Та аналогічні завдання).
23. Наведіть види ресурсів та доходів у ринковій економіці.
24. Що таке основний (оборотний) капітал?
25. Що таке амортизація? До якого капіталу (основного або оборотного) вона має відношення?
26. Дайте визначення номінальній та реальній зарплатні.

Методичні вказівки до написання контрольної роботи з основ економічної теорії для студентів заочної форми навчання

27. Сформулюйте основні положення теорії Мальтуса.
28. Намалуйте криву Лоренца. Що вона ілюструє?
29. Про що свідчить зростання (зменшення) коефіцієнта Джині?
30. Чим праця (земля, капітал, підприємницькі здібності) відрізняється від інших ресурсів?
31. Що таке капітал, на думку І. Фішера?
32. Дайте визначення показникам потоку та запасу. Наведіть приклади.
33. Що таке дисконтування?
34. Намалуйте та прокоментуйте графіки попиту та пропозиції на ринку землі.
35. Що таке диверсифікація?
36. Чим відрізняються бухгалтерський та економічний прибуток?
37. Наведіть переваги та недоліки малого бізнесу (акціонерного товариства).
38. Наведіть види цінних паперів. Чим вони відрізняються?
39. Що таке фондова біржа? Які функції вона виконує?
40. Що таке біржові індекси? Про що свідчить їхня зміна?
41. Наведіть риси чистої монополії (ринку монополістичної конкуренції).
42. Що таке олігополія?
43. Чим досконала конкуренція відрізняється від недосконалої?
44. Коли та у зв'язку з чим макроекономіка виокремилася у самостійний розділ економічної теорії?
45. Наведіть основні відмінності мікро- та макроекономіки.
46. Чим відрізняється ВВП від ВНД?
47. Наведіть джерела (чинники) економічного зростання.
48. Чи тотожні поняття «економічний розвиток» та «економічне зростання»?
49. Дайте визначення екстенсивному (інтенсивному) типу зростання.
50. Наведіть фази економічного циклу. Проілюструйте.
51. Наведіть показники, які можуть зростати під час економічного спаду.
52. Чому ринкова економіка циклічна?
53. Для якої фази економічного циклу властиво зростання запасів продукції на складах? Поясніть.
54. Охарактеризуйте економічний спад та його можливі причини.
55. Чи має економічна криза певні позитивні наслідки?
56. Представники яких шкіл виступали за (проти) втручання держави в економіку?

57. Якими проблемами в ринковій економіці повинна займатися держава?
58. Як ви розумієте проблеми «фіаско ринку», чому в них така назва?
59. Коли було започатковане та у чому полягає антициклічне регулювання?
60. Які податки називаються прямими (непрямими)? Наведіть приклади.
61. Намалюйте та прокоментуйте криву Лаффера.
62. Що таке бюджет та дефіцит бюджету?
63. Що таке дефіцит бюджету та державний борг? Як вони співвідносяться?
64. Назвіть причини міжнародної торгівлі за А. Смітом (Д. Рікардо).
65. Сформулюйте теорему Хекшера – Оліна. У чому її відмінність від підходу класичної теорії?
66. Як співвідносяться торговельний та платіжний баланс?
67. Про що свідчить дефіцит торговельного балансу?
68. Що таке протекціонізм?
69. Наведіть інструменти протекціонізму.
70. Як ви розумієте поняття «вплив умів»?
71. Від яких чинників залежить валютний курс?
72. Як можна довідатися про дійсну цінність однієї валюти відносно іншої?
73. Які категорії населення виграють (програють) від зниження (зростання) курсу національної валюти?
74. Що таке девальвація (ревальвація)? Які можуть бути її наслідки?

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ПЕТРА МОГИЛИ

Навчально-науковий інститут післядипломної освіти

Рівень вищої освіти _____ Перший (бакалаврський) _____
Спеціальності: 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
073 «Менеджмент», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Період Третій _____ Навчальна дисципліна Основи економічної теорії _____

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

(Відповідь на кожне питання – максимум 4 бали)

1. Коли і де виник термін «економія»?
2. Дайте визначення позитивному та нормативному аналізу.
3. Сформулюйте перший закон Госсена.
4. Чому інфляція – це погано?
5. Як зміниться рівноважна ціна та рівноважна кількість певного товару, якщо товар знову входить в моду, а держава запроваджує пільги виробникам? Проілюструйте.
6. Що таке амортизація? До якого капіталу (основного або оборотного) вона має відношення?
7. Дайте визначення номінальній та реальній зарплатні.
8. Чому ринкова економіка циклічна?
9. Які податки називаються прямими? Наведіть приклади.
10. Про що свідчить дефіцит торговельного балансу?

Затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва.
Протокол № 5 від 20.12.19.

Завідувач кафедри економіки та підприємництва _____ **О. Б. Кузьменко**
(підпис)

Екзаменатор, старший викладач кафедри економіки
та підприємництва _____ **І. В. Прядко**
(підпис)

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Аналітична економіка. Макроекономіка і мікроекономіка. У 2 книгах. За ред. С. М. Панчишина, П. І. Островерха. Львів : Апріорі, 2017. Книга 1. 568 с.
2. Економічна теорія: Політекономія : підручник. За ред. В. Д. Базилевича. Київ. КНУ ім. Т. Шевченка. 9-те вид., доповн. Київ : Знання, 2014. 710 с.
3. Макконнелл К., Брю С., Флінн Ш. Экономикс. Принципы, проблемы и политика : Учебник. 21-е изд. Москва : ИНФРА-М, 2019. 1152 с.
4. Самуэльсон П., Нордхаус В. Экономика : учебник. 19-е изд. Москва : Альфа-книга, 2018. 1328 с.

Додаткова:

1. Бернанке Б., Фрэнк Р. Экономикс. Экспресс-курс. Санкт-Петербург : Питер, 2012. 720 с.
2. Економічна теорія. Підручник. За заг. ред. М. О. Соколова. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 532 с.
3. Економічна теорія: політекономія : практикум : навч. посіб. За ред. В. Д. Базилевича. Київ : Знання, 2013. 496 с.
4. Економічна теорія. Політекономія : навч. посіб. / В. М. Семененко, Д. І. Коваленко. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Центр навчальної літератури, 2011. 428 с.
5. Економічна теорія : підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2018. 608 с.
6. Економічна теорія. Політекономія : підручник / В. М. Тарасевич, О. Ю. Бобровська, В. К. Лебедева та ін.; за ред. В. М. Тарасевича. Київ : Знання, 2012. 206 с.
7. Курс экономической теории : Учебное пособие. 7-е изд., перераб. и дополн. Под ред. М. Н. Чепурина, Е. А. Киселевой. Киров : АСА, 2017. 832 с.
8. Мэнкью Н., Тэйлор М. Экономикс. 2-е изд. Санкт-Петербург : Питер, 2013. 656 с.
9. Палехова В. А. Політична економія : підручник. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2012. 320 с.

Методичні вказівки до написання контрольної роботи з основ економічної теорії для студентів заочної форми навчання

10. Скорик Г. І. та ін. Вступ до макро- і мікроекономіки. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 164 с.
11. Уразов А. У., Саух І. В., Вікарчук О. І. Основи економічної науки : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 312 с.
12. Федоренко В. Г. Політична економія. Підручник. 2-е вид. Київ : Алерта, 2015. 487 с.
13. Хейне П., Беттке П., Причитко Д. Экономический образ мышления. Москва : Вильямс, 2017. 528 с.
14. Экономическая теория. Под ред. Е. Н. Лобачевой 4-е изд., перераб. и доп. Москва : Юрайт, 2019. 539 с.
15. Якобчук В. П. Економічна теорія : навч. посіб. 3-тє вид. Київ : Ліра-К, 2015. 408 с.

Науково-популярна:

1. Аузан О. Економіка всього. Як інститути визначають наше життя. Київ : Laurus, 2017. 144 с.
2. Гарфорд Т. Речі, що змінили світ. Історія економіки в 50 винаходах (*Fifty Inventions That Made The Modern Economy*). Київ : Наш формат, 2018. 344 с.
3. Геращенко О. Економіка ХХІ. Доповн. вид. Київ : Фоліо, 2016. 304 с.
4. Койл Д. Секс, наркотики і економіка. Нетрадиционное введение в экономику (*Sex, Drugs & Economics: An Unconventional Introduction to Economics*). Москва : Альпина Бизнес Букс, 2004. 382 с.
5. Ландсбург С. Економіст на диване. Экономическая наука и повседневная жизнь (*The Armchair Economist: Economics and Everyday Life*). Москва : Издательство Института Гайдара, 2016. 304 с.
6. Левитт С., Дабнер С. Фрикомыслие: Нестандартные подходы к решению проблем (*Think Like a Freak: The Authors of Freakonomics Offer to Retrain Your Brain*). Москва : Альпина Паблишер, 2015. 208 с.
7. Левитт С., Дабнер С. Фрикономика (*Freakonomics*). Москва : Альпина Паблишер, 2016. 236 с.
8. Левітт С., Дабнер С. Думай як фрік (*Think Like a Freak*). Київ : Наш Формат, 2016. 216 с.
9. Левітт С., Дабнер С. Суперфрікономика (*SuperFreakonomics: Global Cooling, Patriotic Prostitutes, and Why Suicide Bombers Should Buy Life Insurance*). Київ : Наш Формат, 2018. 256 с.

10. Реворт К. Економіка пончика. Як економісти ХХІ століття бачать світ (*Doughnut Economics: Seven Ways to Think Like a 21st-Century Economist*). Київ : Наш формат, 2019. 296 с.
11. Смит Д. Бесплатный обед. Удобоваримые экономические идеи, или Почему не бывает бесплатных обедов (*Free Lunch: Easily Digestible Economics*). Москва : Олимп-Бизнес, 2004. 288 с.
12. Уилан Ч. Голая экономика. Разоблачение унылой науки (*Naked Economics. Undressing The Dismal Science (Fully Revised And Updated)*). Москва : Манн, Иванов и Фербер, 2017. 384 с.
13. Чанг Х.-Ю. 23 прихованих факти про капіталізм (*23 things they don't tell you about capitalism*). Київ : Наш Формат, 2018. 296 с.
14. Чанг Х.-Ю. Економіка. Інструкція з використання (*Economics: The User's Guide*). Київ : Наш Формат, 2016. 400 с.

Додаток А

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ПЕТРА МОГИЛИ

Навчально-науковий інститут післядипломної освіти

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з основ економічної теорії

Студента (ки) _____ курсу _____ групи
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(прізвище та ініціали)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Викладач: _____ Прядко І. В.
(підпис)

Миколаїв – 20 ____

Навчальне видання

**Вікторія Антонівна
ПАЛЕХОВА,
Ірина Валеріївна
ПРЯДКО**

**Методичні вказівки
до написання контрольної роботи
з основ економічної теорії
для студентів заочної форми навчання**

Випуск 317

Редактор *А. Бурмус*.
Технічний редактор, комп'ютерна верстка *Д. Кардаш*.
Друк *С. Волинець*, фальцювально-палітурні роботи *О. Мішалкіна*.

Підп. до друку 24.12.2020
Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет.
Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 1,62. Обл.-вид. арк. 0,94.
Тираж 5 пр. Зам. № 6162.

Видавець і виготовлювач: ЧНУ ім. Петра Могили.
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6124 від 05.04.2018.